

טשענשטאכאווער צייטונג

צאנזשטאכאווער פון א מיליטענער-שאה:
פון טאגס 25 גראשען
פון טאגס 25 גראשען.
די טייטש פון דעם יום הולל א צאנזשטאכאווער.

פרשינסקי יודען פרייטאג
רוזשקיע און ארטיסטריציע
ערשטע אלצע 6 - טעלעפאן 201

צאנזשטאכאווער פון א טאגס 25 גראשען.
פון טאגס 25 גראשען און פרייטאג
CZENSTUCHOWA, ALIJA 6. TELEFON 201.
פון טאגס 25 גראשען און פרייטאג יום הולל פון פרייטאג.

Piątek, d. 15 lipca 1932

ליכט-צינדען 7.37

פרייטאג, פ' חקת ובלק י"א תמוז תרצ"ב.

נאטאן דזיאלשניסקי און פרוי

שפענדען 200 זל. כדי צו בעעהרען זייער וילבערנע חתונה אויף פאלגענדע אינסטיטוציעס: צו 25 זל. פאר: שפיטאל, „מושב זקנים“, „אקראנקע“, „ביה-לחם“, „לינת הצדק“, „עזרה“, „טאָו“ און „מחויקי הדת“.
די אויבענדערמאנטע אינסטיטוציעס ווערען געבעטען צו שיקען זייערע בעשלאמעכטיגע מיט גע-שטעטיגונגען אין די שעהן פון 5 ביז 7 אווענד אויף פאלגענדע ארעסט:
Fabryka Noży Natan Działoszyński, Aleja Kościuszki 12.

די פרעזידיום-וואהלעזן פון דער קהלה-פערוואלטונג.

אזוי ווי מיר האָבען מיטגעטיילט איז אויף נעכטען דאָנערשטאָג געווען בעשטימט די וואָהלען פון פרעזידיום פון דער קהלה-פערוואלטונג.
די ויצונג פיהרט פרעזעס ה' גאלד-שטיין און נאָכדעם ווי ער ערקלערט, צו אויפ'ן שאַג-אַרדנונג טעהט דער פונקט וואָהלען, נעמט דאס וואָרט ה' שענפעלד, וועלכער לעגט פאַר, אַז אזוי ווי די פערוואלטונג-מיטגלידער קענען נישט קומען צו קיין הסכם ווע-גען דער פרעזעסור, זאָל זיך די פער-וואלטונג אָבגעבען אין דימיסיע אין עס זאָל געוועהלט ווערען אַ נייע פער-וואלטונג מיט אנדערע מענשען, וועל-כע וועלען אפשר קענען גיכער קומען צו א הסכם.
געגען דעם זאנען זיך ארייס די ה"ה פאָגעל און ראָזענבערג, אויך דער פאַרשטעהער פון דער אומוויכט-מאַכט ערקלערט, אז דאס איז נישט אָדורכ-פיהרברא און דעריבער קומען פאַר די וואהלען.
אין רעזולטאט בעקומט ה' ראָזע-בערג (פון די 11 אָנווענדע) 7 שטי-מען.
עס זאָל געוועהלט ווערען אַ נייע פער-וואלטונג מיט אנדערע מענשען, וועל-כע וועלען אפשר קענען גיכער קומען צו א הסכם.
געגען דעם זאנען זיך ארייס די ה"ה פאָגעל און ראָזענבערג, אויך דער פאַרשטעהער פון דער אומוויכט-מאַכט ערקלערט, אז דאס איז נישט אָדורכ-פיהרברא און דעריבער קומען פאַר די וואהלען.
אין רעזולטאט בעקומט ה' ראָזע-בערג (פון די 11 אָנווענדע) 7 שטי-מען.

ד"ר מערינג לעזט דאן א דעקלע-ראציע אין נאָמען פון די ציונים און מורחי, אז נישט קוקענדיג דערויף וואס ה' ראָזענבערג האט בעקומען אן'אבסאָלוטע מעהרהייט, וועלען זיי קיינמאָל נישט מסכים זיין, אז אלס פרעזעס זאָל זיין ה' ראָזענבערג.
אידער מען טרעט צו צו די וואה-לען פון א וויצע-פרעזעס, ווערט ער-קלערט אַ הפסקה און שפעטער ווערט געשטימט אויפ'ן וויצע פרעזעס.
אין רעזולטאט בעקומט ה' ב. גע-ווערצמאן (ער איז נישט געווען אנ-ווענדע אויף דער ויצונג) 6 שטימען אין ה' מ. פאָגעל 5 שטימען.
מיט דעם ווערט די ויצונג גע-שלאָסען.

דאס אויסנעצייכענטע געטרונק פון אַריגינעלען פאַמאראנצען = זאַפט א. נ.

„CATANIA”

וועלכער וועט זיין דער אמת'ער נעקטאר פאר מבינים.

מיט אכטונג זאָדע-וואסער-פאַבריק „אורסוס”

URODONAL CHATELAINA

Zwalgza
reumatyzm
podagrę
piasek
sklerozę

oczysz wałrob
i stawy,
łagodzi arterie
i zwalga
otyłość

Go nabycia we wszystkich aptekach skł. ap.
Przedstawicielstwo ul. Fraczy 4 Warszawa

Szkola Rzemieślniczo-Przemysłowa dla Żydów w Częstochowie, Garncarska 8

zawiaadamia, że przyjmuje zapisy z dniem 15 maja '32 oddziałów ślusarsko-mech., stolarskiego i elektrotechn. Zgłoszenia przyjmuje karcelaria w godz. od 9-ej do 2 ej.

זייט וויסען,

אז דאס מאנופאקטור - געשעפט פון דער פירמע 5. לערערמאן, בערעק-יאסעלעוויטש 2 ווערט אין די נאָהנטסטע טעג איבערטראגען אויף 1-טע אלצע גר. 7.

ס'ווערט געזוכט

א פערקויפערין איז דער מאנעפאקטור-בראנושע M. ROZEN, ALEJA 9.

ס'ווערט געזוכט

א יונגעל, פון אַרענטליכע עלטערען, וואס זאָל קענען רעדען און שרייבען פויליש באַלד געזאָהלט. ערקונדיגען אין רעד. פאר 7.

אַ שותף

מיט א קאפיטאל פון 20000 זל. צו א גוט פראָספעריענד געשעפט ווערט געזוכט. ערקונדיגען זיך אין רעד.

NIEMIŁA WON RAK NÓGIPACH
USUWA ZRANY I WIEZASTĄPNY OD 1/2 WIEKU
SUDORYN
FABRYKA CHEM-FARMACEUT. „AP. KOWALSKI” WARSZAWA.
UWAGA! WYSTRZEGAĆ SIĘ NAŚLADOWNICTW O PODOBNEM BRZMIENIU, OPAKOWANIU

שמאָדטיש קאמעראל-טעאטער. :: מאַרגען, שבת, 7. 16 יולי 9 אווענד

נאָר איין איינציגער אויפטרית

פון בעריהמטען שוישפילער און אויסערגעווענהליכער רעציטאטאָר

הערץ גראסבארט

וואָרט - קאָנצערט.

בילעטען צו בעקומען אין דרוק. פון ה' באַטאָן, שבת פון 11 פרייה-אין קאסע.

בברכת מל-טוב חמה הנוצרת מעומקי לבני אנו מברכים את חבריו אברהם דוב זילבערשאץ מצינסטוב לאירוש את בחירת לבו מ' גיטל פילצעוויטש מאווערציע יתן ד' שונג יעלה יפה יוכה לבנות ביתך על תרי ציון וירושלים.
אברהם שפילמאן. מאָטל באַמפּערג.

GASZĄ PRAGNIENIE SKUTECZNIE TYLKO NAPOJE

Nektar Havay
Perła Leśna
Oranżada
Citronada
i Żórawin'owa
WYROBU:
Reprezentacji Browaru Okocimskiego

w Częstochowie, ul. Zielona 38, tel. 5-66.

פון מאַרגען שבת דעם 16 - דער נייעסטער סעזאן-שלאָגער!

NIEWINNA GRZESZNICA

הויפט-ראָלען: זשאַן קראַוויפּאָר און קלאַרק גאַבל.
אויף דער סצענע: נייע רעווי - ניי - אַנגאַזשירטע אַרטיסטען.

Spóźniony romans

היינט אין ווייטערע טעג. בעריהמטער פילם פון געניאלען ע. דיפאָן.
מיט די טעטענס פון „פאַראַמאָנט” לאַדען אייך אין אויף די צווייטע און לעצטע סעריע פון אַנווער גרויסער רעווי פוילישער קאנפערענטיע: מיראַ זשעמינסקאַ אין מאַריוש מאַשינסקי.
שבת 12 און זונטאג תלש 1 מיטאָג-טעאטער פון פראַגראַ

„Grand-Kino”

קאַשטשוישקי גאַס.
לעצטער סעאַנס 9.40 אָון קרעסלע 1 זלאָטי.

Teatr „ODEON”

אַלצע 27.
לעצטער סעאַנס 10 אָווער.
אויפ'ן 1 סעאַנס קרעסלע 80 גר

צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען פאָטער אין גרויס-פאָטער

נ"ע דוד ווערנער

וועט זונטאג, פ' פנחס י"ג תמוז דעם 17/7 1932 י. 12 א זינגער מיטאג פאָרקומען אויפן בית-החיים א הופרה, צו העלכער עס לאָדען איין פאַמיליע-פריינד און בעקאנטע קינדער אין אייניקלעך.

דעם טיטעטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חב"ד לייב פשערוואַוסקי און פרוי צום טראַגישען טויט פון זייער זוהן

נ"ע ראובן.

חמקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון יודישען בעקער-צען, טשענסטאכאווער

נאָוועלע

מיר האָבען קיינמאל נישט געהאָט און נישט געקענט האָבען קיין צוטרין צו דער יודישער קאַלאָניאַליזאָן אין סאַ-וועט-רוסלאַנד, מיר האָבען זיך בע-קענט מיט'ן יושר און מענטשליכער גע-רעכטיגקייט וואס עס ווייזט אַרויס די סאַוועטען אויף אַלע געביטען פון ווירטשאַפֿטליכען לעבען, אַיבערהויפּט אין בעצוג צו יודען, און דאָריבער האָבען מיר געקוקט מיט חשד און אַנגע-צוטרוי צו די סאַוועטישע הבטחות בנוגע דער יודישער קאַלאָניאַליזאָן אין קאָוקאַז, און שפּעטער אין ביראַ-בי-דזשאַן.

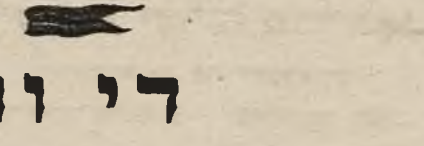
די נאַציאָנאַל-ציוניסטישע יודען האָט שוואַך פּערדראָסען פּאַרוואָס עס ווערט אָנגעווענדעט אַזוי פּיעל ענערגיע און אַרבייט צו בעזעצן יודען אויף ערד אין די ווייטע געביטען פון סאַוועט-רוסלאַנד, דאמאלס ווען מיט דער זעל-בער אַרבייט און ענערגיע וואָלט מען געקענט דינעליבע יודישע משפּחות בע-זעצן אין א"י.

מיט דער זעלבער האַרץ - וועהאַנג האָט מען אָבסערווירט אונזערע אַמע-ריקאַנער יודישע פּילאַנטראָפּען אַיידער ס'איז ענטשטאַנען די פּערפרייטערטע יודישע אַגענצן, ווען זיי האָבען גע-שפּענדעט אַנגעהויבן גרויסע קאַפי-טאַלען פאַר דער יודישער קאַלאָניאַ-ליזאָן אין סאַוועט-רוסלאַנד, נישט ווע-לענדיג נעמען אין אַכט און א"י וואָלט מען געקענט מיט די דאָזיגע קאַפיטאַלען פּיעל מעהר אויפּטוהן און אַזוי די פּאַליטישע לאַגע אין א"י זאָל נישט זיין, אַיז זי אונטער דער ענגלישער מאַנדאַטור - מאַכט, וועלכע שטעהט אין געוויסע הינזיכטען אַנגע-טער דער אויפּזיכט פון פּעלקער-בינוד, פאַרט זיכערער ווי אונטער דער הפּ-קאַרד. ער סאַוועטישער הערשאַפֿט, ווען זאָגאַר מען זאָל נישט נעמען אין אַכט דעם נאַציאָנאַלען מאַטעריאַל פון א"י אַלס דעם לאַנד פון דער יודישער פּער-זאָנגענוווייז אין צוקונפֿט. און ערשט נאַכ'ן שפּאַען די פּערפרייטערטע יודי-שע אַגענצן אָנגעבן די דאָזיגע אַמערי-קאַנישע פּילאַנטראָפּען אָנגעהויבען ווענ-דען זייער אויפּגעקומען אויך נאָר טיילווייז אויף א"י.

אַבער מיר האָבען דאס געוויס בע-רעכטיגט, ווייל מיר האָבען דאָך גע-וואוסט, אַז פאַרט איז נישט פּערהאַן קיין מעגליכקייט צו בעזעצן אין אַזוי די אַלע יודען, וואס דאַרפֿען קאַלאָניאַליזירט ווערען, בעזונדער האָט

די גרעסטע עילות, וועט מען זאגן נישט האָבען די מעגליכקייט געגען איהר צו פּראַטעסטירען, אזוי ווי מיר זעהען ביי די אינקוויזאטארישע רדיפות אויף דעם יודישען דת.

און איצט ווייזט זיך עס ארויס גע-נוג בולט, די קאַלאָניאַליזאַט אין א"י פליהען און פּערגרעסערען זיך פון טאַג צו טאַג, די יודישע קאַלאָניסטישען די הלוצים, זענען זיך רוהיג און זאָרג-לאָז, די יודישע פּער-אַרבייטער אין א"י, די יודישע עראייניגשען און ער-

די ווארט

פּרזידענט - קאַמפּען אין דייטשלאַנד.

די פּאַרוואהל-קאַמפּאַניע אין דייטש-לאַנד איז פּערבינדען מיט בלוטיגע פּרזידענט-קאַמפּען, וואָס קומען פאַר אין פּיעל שטעט און וועלכע האבען דער-פיהרט צו צעהנדליגער דערהאַרנעטע און הונדערטער שווער און ליכט פּער-זאָנגעטע, די קאַמפּען קומען פאַר צווישען היטלעריסטען און פּאַליציי, קאַמוניסטען מיט היטלעריסטען און פּאַליציי, און אויך צווישען די היטלע-ריסטען און רעפּובליקאַנער.

אין בערלין איז אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען פאַרזעקומען א קאַנגרעס וועגען בילדען א איי-הייטליכען פּראָגראַם פון סאַציאַל-דעמאָ-קראַטישע און קאַמוניסטען געגען דער היטלער-בעוועגונג.

די לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שרעק-ליכער אַנטיסעמיטישער העצע געגען יודען אין דייטשלאַנד וואס ווערט אַנגעפיהרט דורך די היטלעריסטען, האָט דער דייטשער וויצע-מייניסטער שרעקליכט, און ער וועט ביי קיין פאַל נישט דערלאָזען צו אָנפאַלען אויף די יודישע בירגער, אויך דער אלגעמיין-דייטשער סוחרים און אינדוסטריעלער-פּערזאָנלעך מיט געגרינדעט א ספּעציע-לע קאַמפּען מיט'ן צוועק צו בעשי-צען די יודישע פירמעס וואס ליידען פון דער באַקאַט-העצע.

פּראַנצווישע יודען צום יודישען וועלט-קאַנגרעס.

די פּעדראַציע פון די יודישע גע-וועלטשפּטען אין פּראַנקרײך אין וועל-כע עס זענען פּעראייניגט 80 יודישע

שפּאַס אַזוי ווי זי וואָלט חווק געמאַכט פון איהם מיט זיין אייראָפּעאישער ביל-דונג, און ער האָט דאָריבער געזאָגט: הייטט דאס אַז אייער טאַכטערס חתן איז אַ ישיבא-בחור?

יא, אַזוי איז דאס, און מיר זענען שטאַלץ אויף דעם וואס מיר האָבען בעקומען פאַר אונזער טאַכטער זאַ גרויסען למדן אַלס חתן, פּאַרוואָס מען איז אונז מקנא נישט בלויז אין פּראַנקפורט נאָר איבערעל וואו נאָר מען הערט וועגען איהם.

און אייער טאַכטער איז אויך צו-פרידען פון איהר חתן?

אַ פּראַגע, זי איז איבערגעליקליך.

איב זי איז אַזוי גליקליך מיט איהם, גלייב איך, אַז ער איז נישט בלויז קיין למדן אין תּורה, נאָר אויך אין אייראָפּעאישער בילדונג.

איהר האָט אַ טעות ה' רייכמאַן-האַט שפּרה געענטפּערט-ביי אונז איז נישט איינגעפיהרט, אַז די מאַנספּער-זאָגען זאָלען לערנען אייראָפּעאישע למודים, אין וועלכע זיי נויטיגען זיך איינצוצען נישט. מיינ מאַן זאָל לעבען חתן אויך קיין שולע נישט געענדיגט, און פאַרט איז ער אַ גאַנץ סאַלדיער קויפּמאַן און מאַכט זעהר גרויסע גע-שפּעטען-און אַזוי גלייב איך, איז דאס אויך מיט אייער פּאָטער. מיינ טאַכ-טער'ס חתן איז אַ גרויסער געלעהר-טער אין די יודישע למודים און ער וועט מאַל זיין אַ רב אין דער גרעס-טער יודישער קהלה.

אין וואָלט זעהר גערן איהם געוואָלט קענען דעם חתן פון אייער שעהנער און געבילדעטער טאַכטער-האַט רייכ-מאַן געזאָגט-קומט ער אמאל אהער צו אייך?

גאַנץ וועלטען-האַט שפּרה געזענט-פּדרט-אַמאַל אויף אַ יום - טוב טהוט

די נאַציאָנאַל-ציוניסטישע יודען האָט שוואַך פּערדראָסען פּאַרוואָס עס ווערט אָנגעווענדעט אַזוי פּיעל ענערגיע און אַרבייט צו בעזעצן יודען אויף ערד אין די ווייטע געביטען פון סאַוועט-רוסלאַנד, דאמאלס ווען מיט דער זעל-בער אַרבייט און ענערגיע וואָלט מען געקענט דינעליבע יודישע משפּחות בע-זעצן אין א"י.

מיט דער זעלבער האַרץ - וועהאַנג האָט מען אָבסערווירט אונזערע אַמע-ריקאַנער יודישע פּילאַנטראָפּען אַיידער ס'איז ענטשטאַנען די פּערפרייטערטע יודישע אַגענצן, ווען זיי האָבען גע-שפּענדעט אַנגעהויבן גרויסע קאַפי-טאַלען פאַר דער יודישער קאַלאָניאַ-ליזאָן אין סאַוועט-רוסלאַנד, נישט ווע-לענדיג נעמען אין אַכט און א"י וואָלט מען געקענט מיט די דאָזיגע קאַפיטאַלען פּיעל מעהר אויפּטוהן און אַזוי די פּאַליטישע לאַגע אין א"י זאָל נישט זיין, אַיז זי אונטער דער ענגלישער מאַנדאַטור - מאַכט, וועלכע שטעהט אין געוויסע הינזיכטען אַנגע-טער דער אויפּזיכט פון פּעלקער-בינוד, פאַרט זיכערער ווי אונטער דער הפּ-קאַרד. ער סאַוועטישער הערשאַפֿט, ווען זאָגאַר מען זאָל נישט נעמען אין אַכט דעם נאַציאָנאַלען מאַטעריאַל פון א"י אַלס דעם לאַנד פון דער יודישער פּער-זאָנגענוווייז אין צוקונפֿט. און ערשט נאַכ'ן שפּאַען די פּערפרייטערטע יודי-שע אַגענצן אָנגעבן די דאָזיגע אַמערי-קאַנישע פּילאַנטראָפּען אָנגעהויבען ווענ-דען זייער אויפּגעקומען אויך נאָר טיילווייז אויף א"י.

אַבער מיר האָבען דאס געוויס בע-רעכטיגט, ווייל מיר האָבען דאָך גע-וואוסט, אַז פאַרט איז נישט פּערהאַן קיין מעגליכקייט צו בעזעצן אין אַזוי די אַלע יודען, וואס דאַרפֿען קאַלאָניאַליזירט ווערען, בעזונדער האָט

"אגודה" און בעלז, ווי בעוואוסט קומט פאַר זינט אַ לענגערע צייט אַ קאַמף צווישען דער "אגודה" אין פּוילען מיט'ן לעלער איינפלוס אין די רעגירונגס - קרייזען, דער בעלזער וויל נישט פּערגינגען דער "אגודה" דאס, וואס זי איז בעת די לעצטע טייע-וואַלען געווען אַ קרובה למלכות, און ער האָט געשאַפּען אַ נייע פאַרטיי אונטער'ן נאָמען "מחוקי הדת" וועלכע האָט געגעבען דער רעגירונג אַ ביליגערע אָפּערטע ווי די "אגודה".

דער בעלזער זאָל האָבען ערקלערט, אַז זיין פּאַרטיי וועט שטיצען די רע-גירונג אַהן שום בעוואַרענישען, ווייל זיי האָבען נישט קיין פּאַסטאָרטען אין בעצוג צו דער רעגירונג, מען שמועסט זאָגאַר, אַז דעם הרב לעווין האָט זיך ענטזאָגט פון אָננעמען דעם רבנות-אַמט אין לעמבערג, צוליבע דעם, וואס די נייע פּאַרטיי "מחוקי הדת" האָט זיך ענטשידען געגענעשטעלט זיין זיך קאַנדידאַטור. עס איז אינטערעסאַנט ווער פון זיי ביידע צווישען זיך קאַנקו-רירענדע צווישען עס וועט אַרויס אַלס זיענער.

"שול-קולט"

מיט אַ צייט צוריק איז, ווי בע-וואוסט, געשאַפּען אַ געווענליכען וועל-כע טראַגט דעם נאָמען "שול-קולט" און וועלכע האָט די אויפגאַבע איינצואַרד-נען אַ רייע יודישע נאַציאָנאַלע שו-לען מיט דער יודישער אונטערריכטס-שפּראַך, אין געגענזאַץ צו די צייט-זאָלען וועלכע שטעהן אונטער'ן שער-ליכען איינפלוס פון "בונד", און די שילער פון די דאָזיגע שולען ווערען ערצויגען נישט האָבענדיג קיין אַהנונג וועגען יודען און יודישקייט.

דער "שול-קולט" וועלכער האָט גע-דאַרפט האָבען דעם בעסטען ערפאַלג איז דער יודישער גאַס האָט ליידיער ווייניג איינפּעטוהן ביז איצט. דעם 24 ד. ח. קומט פאַר אין וואראשאַ א קאַנ-פּערענץ וועלכע זאָל האָבען די אויב-גאַבע צו אָרגאַניזירען די געווענליכע און אַוועקשטעלען די אַרבייט אויף די געהעריגע יסודות.

געזעלשאַפטען און פּערזאָנלעך, האָט בעשלאַסען אַנטיילצונעמען אין דער זעקענעווער קאַנפּערענץ וואָס קומט פאַר דעם 14 אויגוסט אויף וועלכער עס וועט בעטראַכט ווערען די פּראָגע-וועגען רופּען אַ יודישען וועלט-קאַנגרעס.

אָנפאַלען אויף יודען אין דאַנציג.

אין דאַנציג קומען פאַר גאַסען-אַנ-פאַלען אויף יודען. לעצטענס איז בע-פאַלען און געשלאָגען געוואָרען אין מיטען גאַס דער אָנפיהרער פון דער דאַנציגער "אגודה ישראל" ה' נאכמאַן צוזאַמען מיט זיין וויהן און סאַכטער. די בעפאַלענע האָבען געשטעלט אַ ווידערשטאַנד, אַבער דער המון האָט געהעטען די אָנפאַלען און די אָנגע-קומענע פּאַליציי האָט נישט רעאַגירט אויף דער העצע.

דער פּוילישער גענעראַל-קאַנטור אין דאַנציג האָט אָנגעזעען אַ פּראָטעסט צום פּעלקער-בונד וועגען די דאָרטיגע אָנפאַלען אויף יודען, אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אַז דער פּעלקער-בונד צו-געטרעטען אויסצופאַרשען די לאַגע פון די יודען אין דאַנציג.

נייע אָבצאָהלונגען פאַר אַרבייטסלאָזע.

דער מייניסטראַרען - ראַט האָט בע-שלאָסען צו שאַפּען אַ סומע פון 60 מיליאָן זאַלעסען אויף הילף פאַר אר-בייטסלאָזע פאַר'ן הערבסט און ווינ-טער, די דאָזיגע סומע וועט געשאַפּען ווערען דורך אַ צושלאַן-אַבזאַהל פון באהן-בילדענען, פּאַסט-פּאַקעטען, טע-לעפּאָן-אַבזאַגענעטען, טעאָטער-בילדענען, אָטעטישע-וואוינעס און אנדערע. ווע-גען דעם וועלען פּערזעפּענטליכט ווערען ספּעציעלע דעקרעטען.

מענטשען, וואס ליידען אויף שווערען שטוהלאַנג און דערפרי פון שליים-הויט קראַנקהייטען, העמאָרדען טרינקען יע-דען אַווענד אַ פּירטעל גלאָז ביטער-וואַסער Franciszka Józefa

די ענטלאפּענע

רעכאַנן פון יודישען לעבען אין דייטשלאַנד אין 18-טען יאָר-הונדערט.

פון י. איזאקאָהן.

(פּראָטעצעונג)

ביים פּרייהשטיק האָט שפּרה, יעקב משה'ס פּרוי געזוכט אַ מיטעל ווי אַזוי צו פּערבינדען אַ שמועס מיט דעם יונגען רייכמאַן און איהם זאָגען און הנהל'ע איז שוין פּערלאָבט, און זי האָט נישט געקענט וויסען ווי אַזוי צו פּערהירען וועגען דעם אַגעשפּרעך, אַבער רייכמאַן האָט זי באַלד אַרויס-געפיהרט פון איהר לאַגע, ווען ער האָט צו איהר געזאָגט:

עס וואונדערט מיך פאַרוואָס איהר עסט אַליין פּרייהשטיק.

מיינ מאַן-האַט שפּרה געענטפּערט-איז שוין אַוועק אויף דער מעסע, און מיינ טאַכטער שלאָפט נאָך.

שלאָפט אייער טאַכטער שטענדיג אַזוי לאַנג-האַט רייכמאַן געפּרעגט.

ווען זי געהט אין דער שולע מוז זי פּרייה אויפּשטעהן, אַבער יעצט ווען זי האָט פּעריען שלאָפט זי לענגער, איבערהויפּט איז זי ערשעפט פון די פּאַרגעקוענע עקזאַמענס.

אין וועלכען קלאָס אַזוי איז זי אַיב? זי איז ביי די יעצטיגע עקזאַמענס איבערגעאַנגען אין דער העכסטער קלאָס - האָט שפּרה געענטפּערט מיט שטאַלץ - זי לערנט זיך אויסגעציי-כענט און רעכענט זיך פאַר דער בעס-טער שילערין פון דער גאַנצער שו-לע.

און נאַכ'ן פּערענדיגען די שולע אי-בער אַ יאָר וועט זי ווייטער געהן שטודירען אין אַ הויך-שולע-האַט גע-פּרענט אַדאַלף.

אויסגעשאַלטען-האַט שפּרה געזענט-פּערט-איך ווייט איבערהויפּט נישט אויב זי וועט נאָך ענדיגען די לעצטע קלאָס אין דער שולע, ווייל באַלד נאָך דער מעסע קומט פאַר איהר חתונה, און איך ווייט נאַכנישט אויב איהר צו-קינסטיגער וועט איהר דערליבען וויי-טער צו בעזוכען די שולע.

איז זי שוין פּערלאָבט אייער טאַכ-טער?

יא.

געוויס האָט איהר אויסגעוועהלט פאַר איהר אַ חתן, וואס זאָל זיין אַזוי שעהן און אַזוי געלעבט ווי זי.

שעהן איז ער אפּשר נישט אַזוי ווי חנה'לע-האַט שפּרה געענטפּערט-אַבער געלעבט איז ער פּיעל מעהר ווי זי.

אַזוי, דאס הייסט אַז ער האָט יאַ געענדיגט אַ הויכשולע-האַט רייכמאַן געזאָגט-אין פּאַרוואָס זאָגט איהר, אַז ער וועט אייער טאַכטער נישט דערלוי-בען צו ענדיגען זאָגאַר די מיטעל-שול, איך ווייט אַז אַ געבילדעטער מאַן וויל האָבען אויך אַ געבילדעטע פּרוי.

ער האָט געענדיגט אַ הויך-שולע פון אונזער הייליגער תּורה-האַט שפּרה גע-ענטפּערט בעטאַנענדיג איהרע ווערטער -חנה'לע'ס חתן לערנט אין דער היגער גרויסער ישיבה און ער רעכענט זיך פאַר דעם בעסטען תלמוד פון דער ישיבה, דער היגער רב זאָגט אַז ער וועט מיט דער צייט אויסוואַקסען אַלס אַ גרויסער גאון אין תלמוד-חכם.

רייכמאַן'ען האָט אַבסיעל פּערדראָ-טען-וואס די פּרוי טרייבט פון איהם

פון איהם מיט זיין אייראָפּעאישער ביל-דונג, און ער האָט דאָריבער געזאָגט: הייטט דאס אַז אייער טאַכטערס חתן איז אַ ישיבא-בחור?

יא, אַזוי איז דאס, און מיר זענען שטאַלץ אויף דעם וואס מיר האָבען בעקומען פאַר אונזער טאַכטער זאַ גרויסען למדן אַלס חתן, פּאַרוואָס מען איז אונז מקנא נישט בלויז אין פּראַנקפורט נאָר איבערעל וואו נאָר מען הערט וועגען איהם.

און אייער טאַכטער איז אויך צו-פרידען פון איהר חתן?

אַ פּראַגע, זי איז איבערגעליקליך.

איב זי איז אַזוי גליקליך מיט איהם, גלייב איך, אַז ער איז נישט בלויז קיין למדן אין תּורה, נאָר אויך אין אייראָפּעאישער בילדונג.

איהר האָט אַ טעות ה' רייכמאַן-האַט שפּרה געענטפּערט-ביי אונז איז נישט איינגעפיהרט, אַז די מאַנספּער-זאָגען זאָלען לערנען אייראָפּעאישע למודים, אין וועלכע זיי נויטיגען זיך איינצוצען נישט. מיינ מאַן זאָל לעבען חתן אויך קיין שולע נישט געענדיגט, און פאַרט איז ער אַ גאַנץ סאַלדיער קויפּמאַן און מאַכט זעהר גרויסע גע-שפּעטען-און אַזוי גלייב איך, איז דאס אויך מיט אייער פּאָטער. מיינ טאַכ-טער'ס חתן איז אַ גרויסער געלעהר-טער אין די יודישע למודים און ער וועט מאַל זיין אַ רב אין דער גרעס-טער יודישער קהלה.

אין וואָלט זעהר גערן איהם געוואָלט קענען דעם חתן פון אייער שעהנער און געבילדעטער טאַכטער-האַט רייכ-מאַן געזאָגט-קומט ער אמאל אהער צו אייך?

גאַנץ וועלטען-האַט שפּרה געזענט-פּדרט-אַמאַל אויף אַ יום - טוב טהוט

מען איהם פּערבטען צו אונז. און אייער טאַכטער זעהט זיך מיט איהם קיינמאַל נישט?

שפּרה האָט געזעהן, אַז רייכמאַן פּערוואַרפט זי גלאָט מיט פּראַגען און זי האָט צו איהם געזאָגט:

צו וואָס זיך שפּאַרען אין אַזעלכע זאַכען, איך זעה אַז ביי אייך אין וואראשאַ איז דאס אַנדערש ווי ביי אונז.

אַה, ניין, ליידיער איז דאס ביי אונז אין וואראשאַ אויך נישט אַנדערש, אויך דאָרט זענען די יודען צום בעדויערען גרויסע פּאַנאַטיקער, אַבער עס טרע-פען אויסצוגעבען, און אַזוי איז דאס געוויס אויך ביי אייך.

נו יא, אַזוי איז דאס טאַק, ביי אונז טרעפען זיך ליידיער אויך גענוג אַפּיקורסים, וואס זאָגען אַז לערנען תּורה האָט קיין שום ווערט נישט, נאָר דאס בילדען זיך, אַבער זיי זענען אַ קליינע מיינדערהייט, גאַט זיי דאַנק, ס'רוב יודען זענען פּרומע און גאַטס-פּורכטיגע.

אַ נאַרישען יודענע - האָט רייכמאַן ביי זיך געטראַכט, און געוואָלט אי-בעררייסען דעם שמועס, אַבער ער האָט גערן געוואָלט זעהן חנה'לען, און ווי-טענדיג אַז אויב ער וועט איצט אַוועק אויף דער מעסע און זי נישט זעהן, וועט איהם שוין דעם גאַנצען טאַג נישט אויסקומען זי צו זעהן, דא-ריבער האָט ער געוואָלט פּערהייערן דאס געשפּרעך מיט איהר מוטער, מע-גליך וועט זי ענדיגן אָנקומען און ער האָט צו איהר געזאָגט:

און ווי אַזוי וואָלט מען גלייך געווען אַז איך זאָל קענען לערנען אייער חתן?

ער געפונט זיך דעם גאַנצען טאַג אין דער ישיבה, ער עסט און שלאָפט ביים היגען רב און איז דעם גאַנצען

(פּאַרטו. קוטט)

בריף פון ארץ-ישראל.

פ. וויינבערג

דאס יודישע שול-וועזן אַמאָל און היינט.

אין ארץ-ישראל פייערט מען דעם חג הבכורים באַלד נאָך שבועות און ברענט די פרוכט פון דער ערשטער אַרבייט-דעם קרן קימת לישראל. אַג-געהויבען האט זיך דער דאָזיגער מנהג אין עמק. איינע פון די דאָרטיגע קאָ-לאָניסע האָט געגעבען די איניציאָטיוו. פון די אַרומיגע קאָלאָניסע האָט מען געבראַכט אין שעהן-פּערפּוצע וועגע-נער פּערשידענע פּרוכטען, גרינס און תּבואות, אַלס בכורים פאַר גאולת ארץ. יעצט איז דער דאָזיגער מנהג אַריבער אויך אין די שטעט: ירושלים, תּל-אביב, חיפה-אומעטום האָט מען היי-יאָר געפּייערט דעם מאָדערנעם חג-הבכורים, אָבער מעהר פון אַלע האָט זיך אויסגעצייכענט חיפה. תּל-אביב, וואס האָט זיך ערוואָרבען אַ שטאַרקע פּאָזיציע אין'ס ישוב מיט איהרע נאַ-ציאָנאַלע פּאָדערונגען, האָט געלאָזען חיפה'ן זען דער פּייערונג פון חג-הבכורים.

די פּייערונג אין חיפה איז געווען, באמת, אַ גראַנדיעזע מאָניפעסטאַציע פון דעם ניי-אויפגעוואַכטען לאַנדווירט-שאַפּטיכען יודישען לעבען אין דער סביבה פון חיפה: אין עמק און שומ-רון, הדר הכרמל, דאס יודישע וואוינ-קוואַרטאַל צופּוסענס פון כרמל-בארג, האָט זיך אויסגעפּוצט יום-טוב-דיג. די פּייערונג האט זיך אָנגעהויבען שבת-צונאַכטס אינ'ם אַמפי-טעאַטער, אין אַנוועזענהייט פון ה' אוסישקין, דער גובערנער, דער גירבערמייסטער און אַנ'ערלעם פון 4000 מענשען. דער „הדר הכרמל" איז געווען איינגעטיג-לען אין אַ פּאָלעסטישן ליכט, פון האָט געהאַטן רעדעס וואויסע-צייכענט האָט זיך די רעדע פון ד"ר שמריהו לעווין. דעקלאַמאַציעס, גע-זינגען לידער און אויסגעפּיהרט טענץ מעניא דיווא, פון וועלכע עס האָט זיך אויסגעצייכענט דער טאַנץ „הבאח בכורים".

דער אייגענטליכער יום-טוב איז אָבער געווען צומאַרגנס-1 אַ וייער גאכמיטאג זענען אינ'ם יודישען חיפה געשאַסען געוואָרען אַלע געשעפטען, קאַנטאַרען, בענק און אַנדערלעס הייזער. די אַרבייט האָט זיך אַבגעשטעלט, טוי-זענדער האבען זיך געלאָזט צום הויף פון טעקניקום. אָהין צו איז געקומען די פּאַצעטיע, אין וועלכער עס הא-בען זיך בעטייליגט די שול-קינדער פון חיפה און אַלע קאָלאָניסען פון עמק און שומרון, מיט רייכע בכורים, ווי פרות און תבואות, עופות און אפילו לעמעלעך האבען נישט געפעהלט. פון דער קאָלאָניע „פּפר החסידים", וואס איז געגרינדעט געוואָרען דורך דעם קאַזשעניצער און יאַבאָנער רבי, איז געקומען אַ שעהען רייטער-אַבטיילונג פון מיטגעבראַכט 4 וועגענער, געלאָ-דען מיט אלעם גוטען.

אין טעפניקום האָט זיך פּערזאמעלט אַנ'ערלעם פון 2000 מענשען, בתוכם אויך פּיעל אַראָבער. איבערנעמענדיג די בכורים האָט ה' אוסישקין געהאַל-טען אַ גרויסע רעדע. „איהר יודישע קינדער האָט יעצט געבראַכט - חייט ער אַנגעהויבען - פון די ערשטע צייטיגע פּרוכטען, פון איי-ער באַדען און פון אייער אַרבייט, פאַר

ס'איז אַנאַלטישער כלל: דור דור ודורשו, דור דור וחכמיו. עס בייטען זיך דורות נאָך דורות און אימפעט פון דער צייט-און איטליכער דור אין זיין גייסטיגער ניוואַ, יעדע תקופה אין איהרע פּערשידענאַרטיגע גייסטיגע און מאַטעריעלע הצטרות'ן און אַספּיראַ-ציעס.

דאס יודישע שול-וועזן, פונקט ווי יעדעס אַנדערע געביט אין אונזער לעבען, האָט אויך בעקומען איהר פר-צוף, איהר פאַרם, לויט די בעדינגונג-גען און לעבענס-שטייגער פונ'ם דור. פּלעטערענדיג אונזער געשיכטע, ווי-קעלט זיך פּונאַנדער פאַר אונזערע אוי-גען אין גענוג העלע און בולט'ע פאַר-בען דאס בילד פון יודישען שול-ווע-זען, אָנהויבענדיג פון די מלמדי-דרדקי און ענדיגענדיג ביי די ישיבות, אין איהר גאַנצען פּערנעהם. מיר בעמע-קען, אַז אויך די פּערשידענע יודישע לעהר-אַנשטאַלען זענען אַ פּראָדוקט פון דער צייט: זיי זענען פאַרמירט און רעזולטירט פון די לעבענס-בעדינגונגען אין וועלכע מיר לעבען.

אין מאָמענטען פון אויפשטייג און אויפבליה אינ'ם פּאַלקס-לעבען, איז אויך דאס יודישע שול-וועזן געשטאַל-גען און איהר געהעריגע הויף: און אומגעקעהרט: אין תקופות פון נאַציאָ-נאַלער זעלבסט-פּערלייקענונג, פון עקס-נאַמישער רואין און פּערפּאַלגונגען-אין די יודישע שול פּערוואָלאָזט געוואָ-רען, אַלץ האָט אין איהר אונטערגע-הינטק.

דער הויפט-ציעל פון דער יודישער שול היינט-צו-טאָג איז: דער סינטעז פון „מענש און יוד". דער דאָזיגער פּראָבלעם איז די לעצטע צעהנדלינג יאָהר, אַזוי צו זאָגען דער חוט-השרה פון דער היינטיגער יודישער פּעדאַגאָ-גיע. דער אַלטער טיפּ פון אַמאָליגען חדר פּערשווינדט בהדרגה/ווייז פון אַה-ריזאַנט: ער האָט שוין פּערלוירען זיין אַמאָליגע בעדייטונג. עס ענטשעהן וואס אַמאָל מעהר נייע יודישע וועלט-ליכע שולען, וועלכע פּערטרעטען דעם אַמאָליגען חדר.

דאָ דערוועקט זיך אָבער אַט די פּראָגע: צי ערציהען די דאָזיגע נייע יודישע שולען אַ דור פון מענשען-יוודען אָדער ניין? אין פּלוג דוכט זיך, אַז דאס נייע יודישע שול-וועזן בעפּרי-דיגט די בעדערפּנישען פון היינטיגען יודענטום. אין דער שייך פון דער ווירקליכקייט זעהען מיר אָבער פונקט דעם היפּך. אין טייל שולען פּערנעה-מען אַין פּראָגראַם די וועלטליכע למו-דים א גאַר בעדייטענדען אַרט, און די למודי-היהדות דאגעען ווערען וואס אַמאָל פּערשמעלערט, פּערקלענערט ביי אַ מינימום גאַר. פון דער אַנדערער זייט ווידער זענען פּעהאַלן יודישע

און מאָרד-טאַטען אין געמאַכט פון זיי בליהענדיגע יושבים - אויך דעם דאָ-זיגען וויכטיגען טאַט אין דער געשיכ-טע פון דער יודישער אויפגעבונג וועט אייך דאָס יודישע פּאַלקס תּמיד דענע-קען.

אַנגעוועהעטאָטען פּראָבלעם, די יודישע ערציהונגס-פּראָגע. עס איז ווינענס-ווערט צוטרעפּונגען צום דאָזיגען צוועק אַ פּערזאָנלינג פון די בעסטע היגע יודישע פּעדאַגאָגישע קרעפטען, בכדי געמיינזאַם צו בעטראַכטען די איצטיגע לאָגע פון דער יודישער שול; פּעסענשאַפּטלעך אַ לעהר-פּראָגראַם פון דעם איצטיגען חדר, וועלכער זאָל בע-פּרידיגען אַלע פּאָדערונגען פון דער מאָדערנער פּעדאַגאָגיק, מיט איין וואָרט: צוטריטען רעאַרגאַניזירען דאָס יודישע שול וועזען אויף פּעסטע יודישע וועלט-ליכע יסודות.

די דריי פּראָגען.

פון לייב פּיינגאָלד (פּאָרז)

אויף פּראָגען מעשה

1.

האַט געלעבט גאַר פּערצייטענס אין רוים די מדינה, אַ פּויבסט פון דער קריסטליכער אמונה, וועלכער איז תּמיד געווען מלא חסד אין בעצוג צו יודען און יודישען גלויבען. זיין התנהגות איז געווען, אַז טאַמער האָט פּאַסירט, דאס ווער פון זיינע מקורבים האָט אין זיין אַנוועזענהייט מקטרג געווען כּנגד דעם כלל ישראל, האָט ער זיך תּיכּף בע-מיהט מיט אַלע מעגליכקייטען אויפצו-ווייזען די לעבעדיגקייט פון די שנאה צו די בני ישראל און שטענדיג האט ער דן געווען יעדען יוד כּף זכות. זענען איהם דערפאַר זיינע מקורבים נישט געווען קיין פּריינד. און אפּשר האָבען זיי נאָך געטהון בעהאַלטענער-הייז אויף איהם טראַגען אַ שנאה און זיי האָבען נישט איינמאל געוואָלט מאַכען אויפּמערקזאַם דעם פּויבסט, אַז עס שיקט זיך נישט באַזין אופן פאַר אַ פּויבסט צו זיין לייטזעליג צו יודען. אָבער נישט געמאַכט זיך קיינמאַל קיין געלעגענהייט, קיין שעת-הכּושר איהם דאס צו זאָגען.

און עס האָט אַמאָל פּאַסירט, אַז דער פּויבסט האָט אין אַ געוויסער חג געמאַכט אַ שמחה פאַר אַלע זיינע נאָ-הענטע גלחים און קאַרדינאַלען. אַ מאָהליצייט פון מעדנים: פון די רייכ-טע און בעסטע מאַכליכס, פון די טיי-ערסטע משקאות, האָט מען זיך משמח געווען און געלאָזט וואוילגען.

און עס איז אַזוי געווען, ביז דער ביטערער טראַגען, האָט אַנגעהויבען שולט זיין-האַט זיך כמו אין האַלבער ערנסט און האַלב-פּאַלעדיגען שכרות אַבגערויפּען דער פּלעטטער פון די קאַרדינאַלען:

— הער פּאַטער, טייערער און היי-ליכסטער! הער פּויבסט לעבען אויס אַ גאַנצע קשיא פון דיין אונטערטעניגען קאַרדינאַל; ביזער זיך נישט אויף מיר זערפאַר, עפעס איז דאָך היינט ביי אונז אַ שמחה, דאָרף מען פרעגען אַ קשיא אויך אויפ'ן פּויבסט. אַזוי זאָג אונז דעם טעם פּאַרוואָס דו האָסט אַזוי לייב די פּערשאַלטענע יודען? ווי שיקט עס זיך לייב צו האָבען אַ פּאַלק וואס האָט זיך פּשעהו ערלויבט אַזוי ווילד און אונעררעט זיך צו בעגעהן מיט אונזער אַלמעכטיגען יעזוס! מעהר,

אָנגענומען ווערען.

האַט מען אַוועקגעשיקט אַ דעלעגאַצ-יע קיין ווארשא אויסהערען חזנים און ווען דאָס האָט זיך נישט איינגעגעבען, האָט מען אַנגעהויבען אַהערברענגען די בעלי-תּפּילות און שבת ביי שבת האָט דער עולם אומוויסטע קאַנצערטען. מיר איז אויסגעקומען דעם לעצטען שבת צו הערען אזא חזן אויף פרובצ. דער חזן האָט א שעהן שטימעלע, אַלזאַ וואָס דען, מען האָט געפּיהלט, אַז ער איז עפּיס פּיוש שוואַך און ווען איך האָב דך געהאַטער פּעראינטערעסירט מיט דעם ענין האָב איך געוואָהר גע-וואָרען, אַז ער, דער חזן, האָט פּריי-טאַג צונאַכטס נאָכ'ן דאַווענען נישט מקיים געווען די סודות ערבית, ווייל ער האָט נישט געהאַט קיין כּסף אין די גבאים האָבען זיך מיט איהם נישט פּעראינטערעסירט. און דער זעלבער גורל וואָלט דעם חזן אויך געטראַפּען צומאַרגנס שבת בייטאַג ווען, ווען עס וואָלט זיך מיט איהם נישט פּע-אינטערעסירט דער שמש פון דער

פּייער און מאַכען די היץ נאָך גרע-סער און שטאַרקער.

אומעטום אויף אַלע געביטען פון גע-זעלשאַפּטיכען לעבען, ווי אויך אין פּרינסה אוי אַ גרויסע פּראָסט, נאָר אויף דעם קהלה געביעט איז די אַטמאָספּערע אַזוי אַנגעגליהט און די בלאָזער צוויארימען די פּינקען אַזוי, אַז עס איז געוואָרען אַ גרויסע דערשטיקענ-דענדע אונערטרעגליכע היץ.

מיר לעבען אין אַ עפּאָכע פון גרוי-סע היצען...

אויף אַ פּייער-פּרוּבען.

די נייע סינאַגאָגע האָט נאָך אַלץ נישט סאַנירט איהר חזנים מעמד. כאָטש אויף אַלע שבת פון א גאַנץ יאָר האָט זי א חזן, אָבער היות ווי דאָס יעדע-דיגע דאַווערן ביי די „דייטשען" זענען די ימים-נוראים, ווילען זיי האָבען אַ „נאַסטאיאַשטיש" חזן כּדבעו למהו. האָבען זיי בעשלאָסען צו מאַכען אַ חזנים פּראָבע, דחיינו יעדען שבת וועט דאַווענען אַנאַנדערער חזן און וועלכער עס וועט מעהר נושא חן זיין דער וועט

פּייער און מאַכען די היץ נאָך גרע-סער און שטאַרקער.

אומעטום אויף אַלע געביטען פון גע-זעלשאַפּטיכען לעבען, ווי אויך אין פּרינסה אוי אַ גרויסע פּראָסט, נאָר אויף דעם קהלה געביעט איז די אַטמאָספּערע אַזוי אַנגעגליהט און די בלאָזער צוויארימען די פּינקען אַזוי, אַז עס איז געוואָרען אַ גרויסע דערשטיקענ-דענדע אונערטרעגליכע היץ.

מיר לעבען אין אַ עפּאָכע פון גרוי-סע היצען...

אויף אַ פּייער-פּרוּבען.

די נייע סינאַגאָגע האָט נאָך אַלץ נישט סאַנירט איהר חזנים מעמד. כאָטש אויף אַלע שבת פון א גאַנץ יאָר האָט זי א חזן, אָבער היות ווי דאָס יעדע-דיגע דאַווערן ביי די „דייטשען" זענען די ימים-נוראים, ווילען זיי האָבען אַ „נאַסטאיאַשטיש" חזן כּדבעו למהו. האָבען זיי בעשלאָסען צו מאַכען אַ חזנים פּראָבע, דחיינו יעדען שבת וועט דאַווענען אַנאַנדערער חזן און וועלכער עס וועט מעהר נושא חן זיין דער וועט

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

אין די גרויסע היצען...

טשענדיג אין די גרויסע היצען איז דער מענש מיעד, ער זוכט א ביסעל שאַטען כדי זיך אַבצוקליהען און קאן זיך נישט פּרענעמען מיט'ן טעגלי-כען הי-יאָ און פּרינסה זוכענישטן דאָס בעסטע איז דאמאלס אַוועקצו-פּאָהרען אויף דאָטשע זיך אַוועקצולייגען אין וואָרען און עסען און טרינקען ווי-פּיעל מען ברענגט איהם נאָר צום מויל, וואָס טהון אָבער די יעניגע, וואָס טהארען נישט (מחמת חסרון כּיס) אַוועק-פּאָהרען, זיצט מען אין שטאַרט און מען פּרענעלט זיך אין די היצען.

אויך איך הקטן „טהאר" נישט פּאָה-רען, ווענען געלד איז נישט קיין מניעה (איך האָב קיינמאַל נישט געהאַט און וועל מיט גאַסס הילף ווייטער נישט האָבען...) איך מוז דאָך זיצען אין שטאַרט, כדי אייך לעזער סיי פון שטאַרט ווי אויך אויף דער דאָטשע

זונגרייטען לעזע מאַטעריאַל, אַז ווען איהר וועט זיך ליגען ברייטליך אויס-געלייגט אויפ'ן האַמאַק נאָך א פינעם מאָהליצייט, וועט מען אייך ברענגען די צייטונג און איהר ווען זיך מיט ארחבות הדעת לעזען דעם, וואָס געהערט, וואָס געזעהן? און זיך דערוויסען וועגען די פּלאַטקעלעך, וואָס קומען פאַר אין שטאַרט.

מוז מען טאַקע בלייבען אין שטאַרט אין די גרויסע היצען און זוכען פאַר אייך מאַטעריאַל, אָבער וואו געפונט מען עס?

אויך איז מיר א רחמנות אויף אונ-זערע נייע דאָזאַרעס און פּרינסים, וואָס קענען נישט אַוועקפּאָהרען און מווען אין די גרויסע היצען, נעביך „שוויצען" ביים קהלה קעסיל קאַכען זיין קאַכען. די זייטיגע, וואָס שטעהן נאָהנט מי-שען ווידער מיט'ן קאָפּלעפּעל אין דעם הייסען קעסיל און בלאָזען אונטער דאָס

פער אַרדנונג וועגן אויסטוישען צושיידונג געלד.

אין ד. אויטאוו נר. 46 אונטער דער פאזיציע 440 איז פערענליכט געווארן א פער אַרדנונג וואס רעגולירט אויספיהרליך דעם געניץ וועגן אויסטוישען צושיידונג געלד. דער געזעצגעבער טיילט זעלבסט-פערשענדליך איין דאס געלד אין צווייערליי קאטעגאריעס, אַבגעניגט פון וואס פאַר אַ מאַטעריאַל עס איז אויסגעפערטיגט און נעמליך: אין פאַר און אין מעטאָל-געלד.

קודם-כל וועלען מיר זיך אַבשטעלען אויפן פאַר - געלד אַדער אויף די אַזוי-געפונענע פאַרשיידונג.

באַנק - פּילעטען.

אַלזאָ, אַ צושעדיגטער אין דער נאַר-מאַלער צירקולאַציע, באַנק-פּילעט, אויף וויפּיל ס'פּעהלט נישט אין איהם קיין וואסער-צייכען און מעהר ווי איין דרי-טעל פון דער גרויס, עווענטועל דריי ציפערען פון נומער פון 1 אונטער-שריפט אַדער אַ טייל פון דער סעריע-בעצייכנונג און איין אונטערשריפט ווערט אויסגעטוישט אָהן שום בעגרענו-צונגען און אַראַברעכנונגען אין אַלע אַבטיילונגען פון דער באַנק-פּאַלסי-קאַסעס ביי די פּינאַנץ-אַמטען און אין די פּאַסט-אַבטיילונגען.

אין דעם פּאַל ענדערט אפילו נישט די זאַלצאָע דער אומשטאַנד, וואס דער באַנק-פּילעט איז צוזאַמענגעקלעבט, קיים בעשטעהט ער נאָר פון דויעלבע גרונד-טיילען און ענטשרעכט די נאַר-וואס אויסגעערעכנטע בעדינגונגען, מיט דער הסכמה פון דער דירעקציע פון

פּוילישער אַרלער ווערט אַראַפּגענומען פון אַלע טאַבאַק-אויסאַרבייטונגען.

לויט ווי מאַינפאַרמירט פון דער פּאַ-דער טאַבאַק-פאַבריק, האָט די דאָזיגע פאַבריק מיט עטליכע טעג צוריק בע-קומען אַ צירקולאַר, אין וועלכען די דירעקציע פון טאַבאַק-מאַנאַפאַקט-פער-ווערט אויף אַהבא צו בענוצען זיך אויף די שילדען, אויף די פאַקונגען און אויף די פאַפּיראַסען - גילדען, וואס ווערען אויסגעאַרבייט דורך די מלא-כה'שע טאַבאַק-פאַבריקען - מיט דעם מלוכה - עמבלעם, מהמת דעם, וואס דער טאַבאַק-מאַנאַפאַקט איז אַ פּריוואַט-אונטערנעהמונג און עס איז נישט ענט-שפּרעכענד צו בענוצען זיך מיט'ן עמ-בלעם אויף די דאָזיגע אויסאַרבייטונ-גען.

די מלוכה-עמבלעמען וועלען אויך אַרונטערגענומען ווערען פון די שילדען פון טאַבאַק-געווערליכער און טאַבאַק-בו-דקעס.

אַנשטאָט'ן מלוכה-עמבלעם וועט פּו-גורירען אַ שוץ-מאַרקע פון מאַנאַפאַקט. די פּער אַרדנונג געהט אַריין אין קראַפט מיט'ן 1 אויגוסט.

ווער און קאלטע געטראנקען.

אין די הייטע טעג און גרויסע הי-צען זוכען מיר שטענדיג א דערלייכ-טערונג און דערפרישונג אין קאַלטע געטראַנקען. מ'דאַרף אָבער געדענקען, אַז טרינקענדיג וואָסער פון נישט קיין זיכערן קוואַל, שטעלען מיר אין אונ-זער געזונד אויף נישט - בערעכענטע קאַנסעקוענצען. די פולע גאַראַנטיע, אין דער היינטיגער, גיבען נאָר די קאַל-טע געטראַנקען פון דער אַקאַזימער-ביער-רעפּרעזענטאַנץ אין טשעכע-טאַ-כאַו, וועלכע בענוצט צו איהר אויס-געצייכענטער לימאַניאַד וואָסער פון איהר אייגענער אויסערגעווענהייט-פער אַרטעזישער ברונעס און פּרוכט-זאַפטען.

די פּראָדוקטען: „העקטאַר האַוואַי“, „פּערלאַ לעשנאַ“ און „אַראַנזשאַדאַ“ האבען אין א שטעלער רעקאַרד-צייט בעקומען די אַלגעמיינע אַנערקענונג פון פּובליקום, וועלכע זענען געוואָרען פאַר די ברייטע מאסען אַנאַרטיקעל פון טעגליכען געברויך.

לעצטענס האט די אַקאַזימער-ביער-רעפּרעזענטאַנץ, וועלענדיג גענוגענד טהון די ווייטגעענדסטע פּערזאָנלעך, האָט אַרויסגעלאָזט אויפ'ן מאַרק א ניי, געטראַנק - אַרטיקעל „ציטראַנאַדאַ“, וואָס האָט באלד געהאַט דעם גרעסטען ערפּאָל.

פּוילישער פּרייטאג האבען זיך בעווי-זען אין אַלע היגע יודישע צייטונגען גרויסע קאָמוניקאַטען און אַנאַנסען פון דער זאַגענאַנטער האַנדעלס-באַנק נייער מאַרק 4.

אין די דאָזיגע גרויסע קאָמוניקאַ-טען גיבען זיי איבער דער עפענטליכ-קייט, אַז זיי האָבען זיך געוואָנדען צו די טשעכע-טאַכאווער קאַפּעראַטיווע בענק, דאָס מען זאָל מיט זיי' מאַכען יד-אחת ביים העכערען די פּריוואַט-אויף אינקאַסעס און זיי ווייסען נעבעך נישט, צוליבע? וועלכע טעמים זייער פאַר-שלאַג איז דורך די אַמט'ע קאַפּעראַ-טיווע בענק אַבגעוואָרפּען געוואָרען. הערן באַנקאַוועזע, איך וועל איך דערמאַנען, אויב איהר האט קורצע זכרונ'ס.

ווען איהר האט אייער באַנק גע-עפענט, האט איהר געוואָלט ווייזען דער עפענטליכקייט, וואָס פאַר אַ גוט-אַרויסגעבען אַ קאָמוניקאַט, אַז איי-ער אַלגעמיינע פּערזאָנלונג האט בע-שלאָסען צוצוטיילען 30 טויזענד זל. הלוואות (פּאַזשישטקעס) פאַר האַנדווער-קער און קליינענדלעך. און וואָס איז געוואָרען פון אייער קאָמוניקאַט? די האַנדווערקער און קליינענדלעך, וועל-כע האָבען זיך צו איך געוואָנדען נאָך די הלוואות זענען אויסגעלאָכט געוואָ-רען און שטאַרק בעלידיגט. די כּונה אייערע איז פאַר אונז געווען פּער-שטענדליך. איהר האט געוואָלט דער-מיט טרעפען די אַמט'ע קאַפּעראַטיווע בענק און ווייזען דער עפענטליכקייט, אַז טראַץ דעם, וואָס מען זאָגט אויף אייך, אַז אייער באַנק איז אַ פּריוואַטע משפּחה-עסק, האָט איהר דאָך „ברייטע“ הערצער.

יעצט האט איהר די סוחרים, קליינ-הענדלער און האַנדווערקער ווידער מוזט געווען מיט אַ פּרישען קאָמוני-קאַט, אין וועלכען איהר זייט מודיע, אַז איהר גיט דעם עולם ביליגע אינ-קאַסעס און וויינט ווייטער מיט די זעלבע קראַקאַדיל - טרעהרען אויף דער ביטערער לאַגע, נעבעך, פון די סוחרים, קליינענדלעך און האַנדווער-קער, אָבער ווי נאָרו איהר זענט, אויב איהר מיינט, האַלט זעלבער עולם, וועלכען איהר האָט פאַר א גולם, וועט זיך דאָס מאָל ווידער לאָזען פון אייך אַבזאַרען.

פאַר וועלכע מעשים טובים? צוליבע דעם גרויסען פּאַי-און רעזערוו-קאַפיטאַל, וועלכער בעשטעהט פון גאַנצע 16.000 זלאָטעס, אַזוי ווי עס איז געוועזען גע-שריבען אין אייער קאָמוניקאַט? טראַץ דעם, וואס איך בין אַנאַפּיקורט און גלויב נישט אין אַזעלכע צייטונגס-קא-

זייער קאָמוניקאַט!

מוניקאַטען, נר אין אַמט'ע בילאַנסען, 16 אַפּיל, ווען איהר האט שוין יאָ טויזענד זלאָטעס, ווילט איהר, אַז די געזעלשאַפט זאָל אייך אַנטרויען דע-רויף הונדערטער טויזענדער זלאָטעס אינקאַסעס, הונדערטער טויזענדער זלאָ-טעס ווינקולאַציעס און הונדערטער טויזענדער זלאָטעס ווקלאַדען? אויב איהר ווילט קאָנקורירען, ביי-טע זעהר, אָבער קאָנקורירט מיט איי-ער אייגען געלד, מיט'ן צינוען - פּוס, פּרטיילט קרעדיטען, גיט אַרויס הלוואות, איהר „גוט-הערציגע“ וויינט דאָך אויף דעם ביטערן גורל פון די סוחרים, קליינענדלעך און האַנדווערקער, טאָ רעכענט זיי ביליגע צינוען, נאַטירליך ביליגער ווי עס נעהמען די אַמט'ע קאַפּעראַטיווע בענק, דאָן וועלען מיר זעהן אייער גוט-הערציגקייט, אָבער עס זעהט אויס, אַז וואָס אַנבעלאַנג צינוען האָט איהר אַ ספּעציעלען היטר-עיסקאַ. איהר ה"ה פּרעזעסען, דירעקטאָרען אַזוי זענט דאָך פּריוואַט מיט אייער פּערמענען נישט פּערזאָנלונג, און אויב איהר זענט אַמט'ע קאַפּעראַטיו-ווע געזעלשאַפטליכע טווער און קוט נישט אייערע אייגענע אינטערעסען, טאָ פאַרוואָס ווילט איהר שאַדען ברענ-גען אַלע אַנדערע אַמט'ע קאַפּעראַטיו-ווע בענק מיט אייער נישט-הערהייכער קאַנקורענץ? איהר ווילט געוויס בליי-בען אַליין, אַזוי ווי עס האט אַמאַל גע'הלוומ'ט אַ גרויסען ליכויאַרזש, אַז אַלע בענק האבען זיך געשלאָסען און ער איז געבליבען דער איינציגער לי-כויאַרזש אין מאַסקווע. וועה וואָלט דאָן געווען צו די טשעכע-טאַכאווער סוחרים, קליינענדלעך און האַנדווער-קער, ווען איהר וואָלט געבליבען זיי-ערע פּערזאָרגער.

אַבער אַז דעם וועט נישט קומען, אייערע בלאָף - קאָמוניקאַטען וועלען נישט העלפען; מיר קענען נישט און וועלען נישט צולאָזען צו דער אויפ-טרייסלונג פון די אַמט'ע קאַפּעראַטיו-ווע בענק, וועלכע זענען דער שטאַלץ פּוּנ'ס טשעכע-טאַכאווער יודענטום און פון דער קאַפּעראַטיווער בעוועגונג, וועלכע טעהן פּעסעס אויף זייער באַ-דען, צום ניצען פון דער גאַנצער יו-דישער געזעלשאַפט.

דערבער רוף איך, אויף אַלע האַנד-ווערקער, און קליינענדלעך, נעמט אַ וואָרט אין דער פּראַנע! אייער שטים מוז דעהערט ווערען סיי אין שטוב, סיי אין גאַס, ווייל דאס פּאַדערן פון אייך אונזערע געמיינזאַמע אינטערע-סען.

ש. נייעמיראַווסקי פּרעזעס פון דער קאַפּעראַטיו-טיווער האַנדווערקער-באַנק.

פּוין דאָ אין דאָרט.

אין אויגעקע סעזאָן חלשט מען פשוט נאָך א טעהמא און ס'איז נישטאָ פון וואָנען צו נעמען, ס'ידען, מען זאָל די פּאַנטאַזיע לאָזען אַרבייטען און פאַב-ריצירען טעהמעס. איז אָבער דער מה פּערנומען מיט אַנדערע פּראַגען ווי למשל מכח פרנסה, וואָס איז אין די היינטיגע צייטען אויך נישט קיין קליי-נע פּאַנטאַזיע.

כ'האַב אפילו געוואָלט שרייבען ווע-גען דער קהלה, וועגען אַנאַסיפּה, וואָס איז פאַרגעקומען און וואָס מען האָט דאָרט גערעדט און וואָס מען האָט „בעשלאָסען“ נאָר ליידער האָב איך נישט קיין רשות וועגען דעם מודיע צו זיין דער עפענטליכקייט, מוז איך שוויגען וואָס דאָס איז כ'בין - מודה איבער מיינ יכולת...

שרייבען מוז מען דאָך אָבער פּאַרט, דאָס איז אויך א שטיקעל קוואַל פון פרנסה... אימשיינעס געזאָגט, זוכט מען, נישטערט מען און יעדעס וואָרט וואָס עמיצער דערזעהלט כאַפט מען אויף און פון א וואָרט מאַכט מען א קוואַרט... אַבי עס זאָלען זיין פּערטיג די פאַר-שירות.

פּערפאַלען, אין אויגעקע סעזאָן קען מען זיך אויך קיין גרעסערען לוקסוס נישט דערלייבען...

אַזוי ווי אין טשעכע-טאַכאוואו איז די צייטען נישט פּערזאָנען מעהר קיין נייעס, נון איך דערבער אויס דאָס וואָס איך האָב געהערט דערזעהלען

וועגען מעשות וואָס זענען פּערלאַפּען אין דער פּראָווינץ הסמוכה לטשעכע-טאַ-כאַו און זאָל דאָס זיין במקום פּעליע-טאָן.

זיי האָבען זיך אַנ'עצה געגעבען אין ק"ק פּשערוב - שרייבט אונז דער קאַרעספּאַנדענט - לעבט מען נאָך ווי אין די אַלטע גוטע צייטען, די אַלטע לייט געהען אין דאָרף האַנדלען און אין די פרייע צייטען זיצען זיי אין בית-המדרש און לערנען, אָדער הערען לערנען. דעם קאָמף מיט דער עלעקטריע פיהרען זיי נישט, זיי וויי-סען נאָך נישט דעם טעם וואָס דאס הייסט אַזוינס עלעקטרישע בעלייכטונג און דאַרפען נישט בעקעמפען דעם אויסלענדישען קאַפיטאַל.

די יוגענד אָבער איז שוין „הויך צי-וויילזירט“, כאַטש קיין ביבליאָטעקען מיט קיין מוזעאָום האָבען זיי נאָך נישט איינגעפּרענט, דערפאַר אָבער האָבען זיי איין צווייג פון דער קולטור יאָ שטאַרק ענטוויקעלט, דהיינו, זיי שפּאַצירען אַרום אין די פינטערע גאַסען יעדען אונטער מיט די פּשע-ראווער שענהייטען.

דער רב אָבער האַלט, אַז די „קיל-טור“ קאן חרוב מאַכען די אַלטע יו-דישע טראַדיציע און ער האט טאַקע שבת ביים דאַווענען זיך שטאַרק בע-קלאָגט אויף דעם פּריצות פון דער יוגענד. אַז זיי זענען עובר אויף א

האַרבע עכירה פון דער תורה און אין דעם זענען שולדיג די עלטערע, וועל-כע דערלאָזען זייערע זיהן און טעכטער שפּאַצירען ביהדות שפּעט אויף דער נאַכט און „שפּען“ לופט.

די עלטערע האָבען זיך אפילו פּער-טיידיגט, אַז זיי האָבען נישט קיין דעה איבער זייערע קינדער, אַז די קינדער זענען קלוגער פון די עלטערען. לכן! לכן! - דוגערט דעם רב'ס קול - גיב איך ארויס א בעפעהל, אַז דאָס זאָל בעהר נישט פּאַרקומען און גענוג, איך מיר גוזר אויף די עלטערען, אַז אוי ווי עס וועט נאַר נאַכט ווערען, זאָלען אַלע יודישע טעכטער פּערשלאַסען ווע-רען אין די שטיבען.

איהר פּערשטעהט דאָך, אַז די גזירה האט געהאַט אזא קראַפט ווי עס האט געהאַט ממשות זאָל מען זאָגען דער חרם אויפ'ן יודישען טעאַטער, וואס דער זעלבע רב האט בשעתו ארויס-געגעבען אין פּשערוב. פּערקעהרט, נאָך דער גזירה, האבען זיי ערשט אַנ-געהויבען צו שפּאַצירען מיט'ן גאַנצען קנאַק.

אינימאַל האט אבער גערטאַפּען אַז די יוגענדיג לייט זענען געקומען ווי געוועהנליך אויפ'ן שפּאַציר - און קיין איין פּרייליין האָט זיך נישט אָנגע-שטעלט אויף דער ראַנדקע. האָט מען אַנגעהויבען חוקר ודורש צו זיין ביז מען איז דערגאַנגען, אַז דעם רב'ס טאַכטער האט איינגעפּרענט אַזאָ מין אַווענד-שולע פאַר די פּשערובער יודי-שע טעכטער, וואו מען גיט זיי צו

לעזען און מען לערנט זיי, און דער עיקר, אַז מען האט אַנגאַזשירט א קריסטליכען לעהרער, וועלכער איז גע-ווען ווי עס ווייזט אויס מעהר אימפּאַ-גירענד ווי אַלע יודישע יונגעלייט צו-זאַמען.

האַבען די יונגע לייט געמאַכט אַנ-אַסיפּה און בעשלאָסען דעם רב'ס טאַכ-טער אַנצולערנען פאַר דעם „שטיקעל“ אין אַ פינטערע נאַכט (אַלע נעכט אין פּשערוב זענען פינטערע) איז דעם רב'ס טאַכטער בעפאַלען געוואָרען און מען האָט זיי צושלאָגען מיט שטעקענס.

די שולע איז טאַקע פּטל געוואָרען און די פּשערובער מיידלעך שפּאַצירען ווייטער מיט די יונגע לייט ביז שפּעט אין דער נאַכט.

זיי האָבען געמאַכט א פּשרה. ווי בעוואַוסט איז אונזער ק"ק אַל-שטין זינט עטליכע יאָרן אַ דאָטשע-אַרט וואו אונזערע טשעכע-טאַכאווער איינוואוינער פּראַווען דאָרט הלכות דאַטשע.

אַ גאַנץ יאָר פּערמאַגט כּרֶך אַל-שטין א גאַנץ מיני יודען פון וועלכע 5 זענען אַרימע לייט און די איבריגע זענען אויך נישט קיין גבירים, פּער-מאַגען זיי אַיאיגענעם שוהט ווי אויך אַ דאָזאַר ר' העניך.

דער שוהט האַלט, אַז מען דאַרף אויפריכטען דאָס בית המדרש וואָס איז געבויט געוואָרען און ר' העניך האַלט, אַז מען דאַרף גרינדען א גמי-לת חסד קאסע כדי ארויסצוהעלפען די

אַלשטינער יודען מיט הלוואות. א גאַנץ יאָר האבען זיי זייערע פּלענער נישט געקענט אויספיהרען, האבען זיי טאַקי מיט'ן גרעסטען אונ-געדיגד געוואָרט אויפ'ן זומער ווען די ליעטניקעס וועלען קומען, וועלען זיי זייער פּלאַן אויספיהרען.

איז יענעם שבת פּאַר'ן לייענען בעת דער עולם איז געווען פּערזאַ-מעלט ביים דאווענען, האט ר' העניך דאָזאַר געגעבען אַ קלאָפּ און טיש אריין און עס האבען געהאַלטען רעדעס 2 גענעראַל-רעדער. נומער איינס - דער שוהט, וועלכער האט ענטוויקעלט זיין פּלאַטפאָרם און פּונאַדזשער-ווי-קעלט זיין שטאַנדפּונקט, אַז דער עולם ליעטניקעס זאָל מנדן זיין כּסף, כדי מען זאָל קענען אויפריכטען דאָס בית המדרש, און 2 ר' העניך אַליין, וועל-כער האט ווידער פּונאַדזשער-וויקעלט זיין פּלאַטפאָרם אַז דאס נדרים געלד זאָל פּערעווענדעט ווערען אויף א גמי-לת חסד - קאסע פאַר די אַלשטינער יודען.

נאָך אַ לאַנגע דיסקוסיע אין וועל-כע עס האבען אַנטילל גענומען די ליעטניקעס, איז בעשלאָסען געוואָרען צו מאַכען א ויחלוק, העלפט פּאַר'ן בית המדרש און העלפט פאַר די גמילת - חסד קאסע און דאָן האט מען ערשט געליינט.

די ליעטניקעס האבען זיך דערווייל געוויצעלט איבער די אַלשטינער פּאַר-יעקטען און איבער זייער איינפאַלען. סמאָל.

דער מלוכה-פרעזידענט קומט

ווידער קיין טשענסטאָכאָוו

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטילט וועלען אין אַ חודש אַרום הייַנטיקע פארקן-מען גרויסע פייערליכקייטען אין צוואַ-מענהאגער דערמיט, וואס עס ווערט דאָן 550 יאהר, זייט ס'איז אָהער-בראַכט געוואָרען דאָס פּעריהמעטע קרי-סטליכע הייליגע בילד.

שטראָף - נאַקאַזען פון מאַגיסטראַט.

די טעג האָט דער מאַגיסטראַט אַרויס-געשיקט אַנ'ערך טויערענדיגער שטראָף-מאַן-דאַטען צו פּערוואַלטען, וועלכע זענען בעשטראַפֿט געוואָרען פאַר פּערידענע קליינע עבירות (סאַגיאַטאַרע, שטערען די בעוועגונג, עובר זיין אויף די מעל-דונגס-פאַרשריפטען, אַנדערס-שעפּן א. ד. ג.) מיט געלט פון 1 ביז 50 זל.

ס'איז דעריבער כדאי אָנצווויזען, אַז פאַר נישט בעצאַלטען אין פּערלדיק פון 7 טעג די דאָזיגע שטראָפֿען, ווע-רען די מאַנדאַטען איבערגעשיקט צו דער עקזעקוציע-אַפטיילונג און דאמאלס ווערט יעדע שטראָף, אפילו די קלענ-סטע, פּערידענע מיט 5 זל. עקזע-קוציע-קאָסטען.

געבעטס ביליגער.

נעכטען האט זיך געמאַלדען 'ה אונזער אלס סטאריש פון יודישען בעקער - עק צום 'ה יאָן מאַדעסיקי פּערטרעטער פון שטאָדטישען קאַמי-סאַר, מיט דער ביטע פעסטצושטעלען אַ ביליגערען פרייז פון ברויט און זעמלע נאָך פאַר דער אָפיציעלער זיי-צונג פון דער צענטיק-קאָמיסיע.

אויף דער קאַנפּערענץ, אין וועל-כער ס'האט אַנטהאַלטען גענומען 'ה ני-רענבערג אַ פאַראַווערטיגער - רעפּרענט-ביים מאַגיסטראַט - איז מען געקוי-מען צו אַ סכּם, אַז לעת עתה וועט פון 14-טען ד. ח. אָן ברויט ביליגער ווערען מיט 3 גראַשען אָיפּן קג. - 39 גראַשען אַנשטאָט 42 ביז יעצט און זעמעל 75 גראַשען אַנשטאָט 80 ביז יעצט.

די יודישע שניידער-מיסטער אויף אַנ'אויספּלוג

ווי מען טיילט אַונז מיט מאַכען די יודישע שניידער-מיסטער, וואס זענען אָנגעשלאָסען אין שניידער-צער א א א טאַניגען אויספּלוג קיין כושאַנסטעוו. די איינצורדער פון אויספּלוג האבען געוואַרט, אַז די הוואַות זאָלען זיין מינימאַלע און אַז זיי אַנטהאַלטען מער זי-לען גוט פּערידענען די דריי טעג אַברוה.

אנ'אבצייכנונגס - טאַג פאַרין „ברית-טרומפּעלדאָר“.

דינסטאָג, דעם 19 יוני קומט פאַר אַנ'אבצייכנונגס - טאַג פאַרין „ברית-טרומפּעלדאָר“ לטובת זיין קולטור-אַק-ציע.

פון דער פּראָקוראַטור.

ה' קאַראַל יאַשעמבניסקי האָט בע-קומען אַ נאַמינאַציע אַלס שטעלמע-טרעטער פון פּראָקוראַר און איז צוגע-טיילט געוואָרען צו דער היגער פּראַ-קוראַטור.

אורליב אין היגען אַרבייטס-אינספּעקטאָראַט.

דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר ה' אינזש. וואַשילעווסקי איז אַוועק אויף אַ חודש אורליב. עס וועט איהם פּערטרעטען ה' אַל. ראָדלאָווסקי.

פּערזענליכעס.

פּרל. ה. באַטשאַן, אַ טאַכטער פון אַונזער אַרויסגעבער ה' ב. באַטשאַן, און פּרל. מ. זילבערבערג, אַבסאָלוטע-טינג פון היגען געזעלשאַפטליכען יו-דישען גימנאַזיום ביים האָבען געענ-דיגט דעם הומאַניטישען פּאַקולטעט ביים וואַרשאווער אוניווערזיטעט און בעקומען דעם טיטל: מאַגיסטר-פּילאַ-זאָפּיע.

פּרל. באַטשאַן האָט געענדיגט לאַטיין און פּרל. זילבערבערג - פּאַלאַ-ניסטיק.

פּרל. ז. גרעניץ, די טאַכטער פון היגען דענטיסט ה' מיכאַל גרעניץ האָט געענדיגט דעם דענטיסטישען מלוכה-אינסטיטוט מיט'ן טיטל צאַהן-אַרצט.

אַ נייע פּערוואַלטונג פון אַרביי-טער - האָאָפּעראַטיױה „יעדנאַשט“.

צוליעב'ן אַרויסטרעטען פון דער פ. ס. האָבען געלייגט זייערע מאַן-דאַטען אַלס מיטגלידער פון אויפטיכט-ראַט פון „יעדנאַשט“ - געוול. פרע-זידענט יאַרמאָלעוויט און נאָך 4 פּער-זאַן אויף זייער אַרט זענען אַריין די פּערטרעטער.

אויסער דעם זענען געוועהלט געווא-רען 7 נייע ראַט-מיטגלידער.

וואָס זאָגט נח פּריליצ-

קי זענען גראַסבאַרטן.

אין זוזאַמענהאַנג מיט דעם מאָר-גענדיגען וואָרט - קאַבערט פון דעם בעריהמטען שוויפילער הערץ גראַס-באַרט, איז ווערט איבערצוגעבען פאַר אַונזערע לעזער, וואָס נח פּריליצקי שרייבט וועגען איהם:

די יודישע יאהנע פּערמאַנט איין קינסטלער זעלבען, וואס איז גע-בענט מיט דער פּעהיגקייט צו בא-שווערן ווערטער און אויסגאָרען ביי זיי די נשמה.

ער איז אַ דראַמאַטישער אַרטיסט פון הויכער קוואַליטעט - און שפילט די דינאַמיק פון וואָרט. ער איז מוזיקאַליש - אין גיט אַ תּיקוּן דעם אינדיוידועלען טאָן, וואָס שטעקט אין אַ וואָרט. ער איז בעשאַנקען מיט אַ רייכער געפּיהל-אינסטרומענטירונג - קען פּער-קערפּערען ליריום, סענטימענטאַליש-קייט, עלעגישקייט, רעזיגנאַציע, ברו-טאַליטעט, באַסט, איראַניע, סאַרקאָם, אומוואַנדלענדיג איין צושטאַנד פון געמיט אין אַנאַנדערן אין משך פון איין אויגענבליק.

דאָס, וואָס ער לייענט פּאַר, איז גאָר נישט עהנליך צו דעם, וואָס איז ארויס פון אונטער דעם מחבר'ס פּען-ממש נישט צום דערקענען, הגם ער ענדערט נישט קיין אות.

איטליכעס וואָרט איז איבערנעבויט און פּונאַדערגעבויט. אַט שייַלט זיך אויס אַ פּיוואָז פון אַ וואָרט, אָדער אַ ווינגט הויבט אָן פון איהם צו בלאַ-זען. אַ מעלאָדיע שלענגעלט זיך פון איהם אַרויס, אַ שויגעל מיט ווייסע פליגלען פלאַטערט אויף צום הימעל, אַ פאַלֿאָש שייַסט אויס צו די וואָלקענס, אַ גאַנץ גיהנום צופלאַקערט זיך...

ריכטער נאַקאַזענשני ערנסט קראַנק.

דער קרייז-ריכטער ה' נאַקאַזענשני איז זייט 5 חדשים קראַנק אויף אַ גאַל-ענטצינדונג. די קוראַציע האָט ער אַ לאַנגע צייט אָדורכגעמאַכט אין וואַרשאַ, פון וואָנען ער איז געקומען מיט אייניגע טעג צו-ריק.

די היגע דאָקטוירים האבען אָבער איהם געראטען צוריק צו פאהרען קיין ווארשא, ווייל אויפ'ן אָרט זענען נישט פעהרען די נויטיגע מיטלען די קראַנק-הייט צו היילען.

די „שטאַדט-טאַטעס“ אויף 2 חדשים אורליב.

נעכטען איז פאַרגעקומען די לעצ-טע זומער - זיצונג פון ביראַט ביים מאַגיסטראַט. צוליעב'ן אָפּמאַהר מונ'ס קאַמיסאַר אויף אורליב, און אויך פון רוב ראַט-מענער, זענען די זיצונגען איבערגערי-טען געווארען גיז'ן 12 סעפטעמבער.

סטאַטיסטיק פון קראַנקהייטען און טויט-פאַלעז אין טשענסטאָכאָוו.

אין משך פון דער וואָך פון 3 ביז'ן 9 ד. ח. האט דער אַרטיגער געזונד-הייטס-אַמט פעסטגעשטעלט 8 פאַלען פון קראַנק ווערען אויף אַנטשטעקענדיג קראַנקהייטען.

אין דער זעלבער צייט זענען גע-שטאַרבען 6 יודען און 30 קריס-טען. אַנ'אַנפּאַל אויף אַ קוילען-צוג. דילעצטע צייטען פּערמעהרען זיך די צאָהל אָנפאַלען אויף קוילען-צוגען, ספּעציעל אויף דער ליניע טשענסטאַ-כאָוו - פּיעטראָקאָוו.

דאָסמאָהל איז אויסגעפיהרט געוואָ-רען אַ דרייטער אָנפאַל אויף אַ צוג ביי זאַמבאַקאָוויץ. אַנ'ערך 20 פּערזאָן האָבען זיך געוואָרפּען אויפ'ן צוג בע-וואָרפּען איהם מיט שטיינער און דאן זיך אַרויסגעכאַפּט אויף די וואַנאַנען און אָנגעהויבען אַראַבוואָרפּען קוילען.

אייער פון די באַהן-אַנגעשטעלטע האָט עס בעמערקט און אויסגעשאַסען אין דער לופט און ווען דאָס האָט נישט געברענגט קיין רעזולטאַט, האָט ער דאָן געשאַסען צו די אָנפאַלער.

דער שאָס האָט געטראַפּען איינעם פון דער חברה, וועלכער איז געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט. דער דערהרג'עטער איז אַ בעקאַנ-טער באַהן-גנב וואַלדיסלאַוו אפּריק פון דאָרף פאַרי. די רעשט חברה האט געמאַכט פוס. פּאַליציי זוכט די רעשט אָנפאַלער.

אומאנטורניקעס.

גאַלעסלאַוו פּאַלקאַ און טשעסלאַוו קעללער האבען זיך געלאָזט וואויל-געהן אויפ'ן חשבון פון די רעהיגע שפּאַצירער. נעכטען האבען זיי צושלאָגען אַ געוויסען סטאַניסלאַוו פּירקאַווירקי, וואָס האַט בעקומען אייניגע געזונטע קלעפּס. פּירקאַווירקי האט וועגען דעם געמאַל-דען דער פּאַליציי.

פּיאַטער סירמאַצקי האט אויף דער וואַרשאווער גאַס פּערטשעפעט אַ גע-וויסע מאַריאַנאָ פּראַנקעוויטש. ער האט זי שטאַרק געוידעלט און צום קלעפּס.

מיט דעם ענין פּערנעמט זיך די פּאַליציי. א טויט קינד אין דער „וואַרטאַ.“ פון דער „וואַרטאַ“ נאָהנט ביים נאַדוושעטשנאַ 82 האט מען ארויסגע-צויגען א טויט קערפּערליך פון אַ ניי-געבוירען קינד. דאָס קינד איז אָנגע-פיהרט געוואָרען אים מתים-שטיבעל פון קריסטליכען שפיטאַל. די פּאַליציי זוכט די אָפּטרייניגע מוטער מונ'ס קינד.!

פון אַרבייטס-פּראַנקט.

די מאַטעס האבען געקוינדעט אויף דעם 16 ד. ח. אַלע זייערע אַרבייטער. די רעדוקציע טרעפט 2350 פּערזאָן. ווי מיר ווערען געוואויר וועט די פאַבריק נישט אָפּגעשטעלט ווערען נור גאַנץ קינדגינגס-פּערמין וועלען די-זעלבע אַרבייטער צוגעלאָזט ווערען צו דער אַרבייט אויב זיי וועלען מס-פּים זיין אויף אַ געהאַלט - רעדוקציע פון 10 פּראָצ.

די זאַפּאַלשטאַניע האָט אָנגעשטעלט די אַרבייט אויף אַנ'אונגעשטימטער צייט, צוליעב'ן דער נויטווענדדיגקייט אָדורכצופיהרען אַ גרעסערען רעמאַנט. פון 10 פּראָצ.

אין דער קינדער-וועגעלעך פאַבריק פון קאַן און קאַנגרעצקי איז ליקוידירט געווארען דער סכּסוך צווישען די אַר-בייטער און דער דירעקציע, אַ דאַנק וואָס די פאַבריק איז נאָך 3 וואַכען הפסקה געלאָזט געווארען אין גאַנג. עס אַרבייטען דאָרט 114 פּערזאָן.

די פּאַפּיערינע שליסט זיך ביז'ן 17 אויגוסט. די פּערוואַלטונג פון דער פּאַ-בריך מאַטוויירט איהר שריט מיט דער נויטווענדדיגקייט אָדורכצופיהרען אַ גרע-סערען רעמאַנט און צו קענען געבען אורליב'ען די אַרבייטער.

עס איז אויך ליקוידירט געוואָרען דער סכּסוך צווישען די אַרבייטער און דער דירעקציע פון דער צעלולאַיד-פאַ-בריך „קאַסמאַס“.

איינגעשלעפּערט מיט כלאָרפּאַרם און בערויבט.

צו גוטטאָו זילבערשאַך אין טאַר-נאַוויץ - אויבערשליצער, האבען זיך אריינגעקומען אונבעקאַנטע באַנדיטען, וועלכע האבען איינגעשלעפּערט די גאַנצע משפּחה מיט כלאָרפּאַרם און שפּעטער בערויבט די וואוינונג, וואו זיי האבען צוגענומען;

65 דאָלאַר מזומנים, א ברילאַנטע-נעם רינג, פלאַטיין-קאַמפּלעט אויף 12 פּערזאָן, א מענער-פּונטער, דריי אַנ-ציגער און פּיעל וועט.

דער רויב בעטרעפט איבער 6 טוי-זענד זלאָטעס. פּאַליציי זוכט ענערגיש די באַנדי-טען. א „האַרציגער“ שכן. סטאַניסלאַוו שידאַ, קרוטקאַ 36, איז בּטבע אַ ווייכער מענטש. א ספּעציעלע שוואַכקייט האָט ער צום מין-היפּה, צו פרויען. ער קען פשוט קיינעם קיין עולה נישט טהון און ווער רעדט נאָך דעם שענהעם געשלעכט.

אָבער אַז אַ פרוי הויבט אָן שפּילען אויף די נערווען איז זי פּעהיג אפילו אַזאַ מזג טוב ווי שידאַן אַרויסצוטרין. מען פון געדולד. דאַן דערפרייערט ער זיך טאַק, אָבער שלאָגען זי - חס וחלילה.

גראַד האָט אָבער געשפּילט אויף זיי-נע נערווען די שענהע שכנ'טע זאַפּיאַ דעוואַר. ער האָט דאַריבער לאַנג גע-טראַכט ווי אַזוי זיך נוקם צו זיין. און פון טראַכטען צו מעשים. זי האָט ער אמת, נישט געשלאָגען, דערפאַר האָט ער אָבער ביי איהר אויסגעהאַקט אַלע שויבען.

דער „העלדען“-טהאַט איז, פּערש-טעהט זיך פּעראַייביגט געווארען אין פּאַליציי. פּראַטקאַקאַל און שודאַ וועט דערפאַר וואַנדערען אין תּפּיסה.

דער חזנים - האַמני אין טשענ-סטאַכאָוו.

ווי עס ווייזט אויס, איז דער ענין חזנות אין דער טשענסטאַכאווער סי-נאַגאַנע נאָך נישט ערלעדיגט.

אין דער וואַרשאווער פּרעסע פון די וואָך, געפונען מיר אויפּרופּען פון דער „אַגודת החזנים“, אַז זיי וואָרע-נען אַלע חזנים, אַז היות ווי דער ענין מיט'ן ה' פּיעטל, וועלכער האט פּערנומען 18 יאהר זיין אמת אין דער היגער סינאַגאָגע איז נאָך נישט ער-לעדיגט. זאַל קיין שום חזן נישט וואַ-גען אָנצונעמען דאָס חזנות אין טשענ-סטאַכאָוו, אפילו בליזן אויף די ימים.

נוראים.

עס וואָלט שוין באמת צייט געווען, אַז די סינאַגאָגע-פּערוואַלטונג זאל דעם ענין נישט פּערנאַכעלענען און נישט אָפּפּאַרן אַז וויכטיגע זאַך, אזוי ווי זי האַט געהאַנדעלט ביז איצט.

ווי אזוי אַ פינגערל האָט געוואַנדערט...

די באַראַקען-אַיינוואוינערין סטעפּאַ-ניאַ כרושטשעל האָט פּערלירען אַ גאַל-דען רינגעל. אויף קיין פּאַל האָט כרו-שטשעל נישט געקענט פעסטשטעלען ביי וואָס פּאַר אַ אומשטענדען דאָס פינגערל איז אַוועקגעקומען, און ווען זי האָט נאָך לאַנגע זוכענישען דאָס פינגערל זיגט געפונען האָט זי זיך דערפון מייאש געווען.

ויהי היום, איז די כרושטשעל גע-גאַנגען מיט אַ ווייזט צו איהר פריינד-דין און שכנה אַנאַ אַנדערס, ווי ער-שטוינט איז זי געווארען, ווען זי האָט אויף דער שכנ'טעס פינגער דערקענט איהר פּערלירען רינגעל.

פּערשטעהט זיך, אַז די סיבה פון איבערוואַנדערן דאָס פינגערל פּאַרשט די פּאַליציי.

פון די קינאַס.

אין קינאַ „אַדעפּאָן“ ווערט דעמאַנס-טרייט אַ פּילם פון דעם געניאָלען רע-זיסער דיפּאָן א. נ. „דער פּערשע-טינגטער קאַמאַנס, וואָס אילוסטרירט אַ דראַמע פון 2 סטאַרקע הערצער און געוואַלדיגע ליידעשאַפטען, אויף דער סצענע: רעווי „פּאַראַד פון פּאַראַמונט-שטערנס“.

„גראַפּד-קינאַ“ אילוסטרירט אַ אַער-ליכען פּילם פון לועבע, מאָרד און אָפּפּערוויליגקייט „די אונשוילדיגע בעל-עבירה'ניצע“. אויף דער סצענע: נייע רעווי-נייע אַרטיסטען.

די גרויסע היצען זענען גורם זשופות.

ביי ה' סטאַניסלאַוו קאָוואַלעץ איז אויסגעבראַכען אַ שרפּה, וועלכע האט פּעריניכטעט דעם דאָך און אַ טייל ווענד.

די שרפּה האבען איינגעשטעלט די פייערלעשער פון טשענסטאַכאָוו און ראקאָוו.

דער שאַדען בעטרעפט 2 טויערענד זלאָטעס.

אין דאָרף וואַלאַ ביי רענדזין איז אויסגעבראַכען אַ שרפּה ביים דאָרטי-גען פּויער פּט. קאַקאָס.

דאָס פּיער האט אַ סוף געמאַכט צו דער גאַנצער געביידע מיט די 2 סטאַ-זאַלעס און שטעלער.

דער שאַדען בעטרעפט 4 טויערענד זלאָטעס.

קאַקאָס זעלבסט איז שווער פּערוואַנד-דעט געווארען.

ווייטערע שרפות אין דער היגער אומגעגענד.

אין דאָרף יוליאַנאָוו איז פּערברענט געווארען דאָס פּערממענעס פון פּויער וואַלדיסלאַוו שעיע.

דער שאַדען בעטרעפט 5000 זלאַ-טער, אסעקוירירט איז ער נור אויף 1840 זלאָטעס.

צוליעב'ן אַנטרעפּען פון אַ דונער איז פּערברענט געווארען די געביידעס פון יעקב מערנער אין דאָרף אָשעשקין.

אַ בוידעם-גנבה.

יחיאל טאַביאָש, וואַרשאווער 111, האט געמאַלדען דער פּאַליציי, אַז מען האט איהם אַראַגעצויגען פון בוידעם מענער אין דאַמען - וועט פאַר 150 זלאָטעס.